

JANÁČKOVA AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V BRNĚ

HUDEBNÍ FAKULTA

Studio soudobé hudby

Koncert

k nedožitým sedmdesátinám doc. Miloslava Ištvana

**Psalmus Niger, Smuténka, Sonáta pro housle a komorní soubor
Trio pro klarinet, klavír a bicí nástroje
2. smyčcový kvartet, Já, Jákob**

Účinkují:

Helena Jankovská – alt, Jaroslava Majerová – klavír

Jiří Novotný – housle, Emil Drápela – klarinet

Dana Drápelová – klavír, Beata Zádrapová – soprán

Wallingerovo kvarteto

Soubor bicích nástrojů HF JAMU (vedoucí Martin Opršál)

Ars incognita (dirigent Emil Skoták)

Koncert se uskuteční za finanční podpory MK ČR

Středa 18. listopadu 1998 v 19.30 hod., Koncertní sál HF JAMU, Komenského nám. 6

**Vstupenky u večerní pokladny od 19.00 hod.
Vstupné: 30 Kč**

Změna programu vyhrazena

Dovolujeme si Vás pozvat na 2 koncerty minifestivalu
„Setkávání evropské soudobé hudby +“, které pořádá Spolek
pro novou hudbu Brno ve spolupráci se sdružením Camerata
Brno, Ateliérem 90 Praha, Nadací Český hudební fond a Českým
rozhlasem Brno

26. a 27. 11. 1998 v 19.³⁰ hod. – Studio II Českého rozhlasu
Brno, Kounicova 18/20

na programu:

Piňos, Graham, Puclák, Klusák, Górecki, Torke, Ištvan, Zemek, Loudová...

Koncert se uskutečňuje za finanční podpory:

Ministerstva kultury ČR

18. 11. 1998 19.³⁰ hod., Koncertní sál HF JAMU,
Komenského nám. 6

Spolek pro novou hudbu

ve spolupráci se sdružením Camerata Brno

Spolupřadatelé

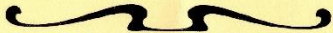
Studio Soudobé Hudby HF JAMU

Nadace Český hudební fond

I. koncert v rámci cyklu

„Setkání evropské soudobé hudby +“

Koncert k nedožitým sedmdesátinám Miloslava Ištvana

Miloslav Ištvan

Psalmus Niger (1972)

Soubor bicích nástrojů studentů HF JAMU: Stanislav Pliska, Petr Hladík, Jitka Cikrytová, Radek Tomášek, Dalibor Němec
umělecký vedoucí Martin Opršál

Sonáta pro housle a komorní soubor (1970)

Jiří Novotný – housle,
Ars Incognita: Martin Klimánek – flétna, Jiří Sedláček – basklarinet,
Petr Hladík – bicí, Petr Pšenica – viola, Pavlína Hluchá – violoncello
dirigent Pavel Šnajdr

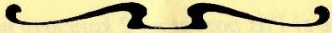

Já, Jákob - komorní oratorium (1968)

Podle textu V. Gardavského a bible upravil autor

- I. Cesta větru - části I – 4
- II. Zápas s mužem - části 5 – 8

Beata Zadravová – soprán, Vladimír Krátký – recitace
Ars Incognita: Martin Klimánek – flétna, Zdeněk Nádentčec – anglický roh,
Karel Albrecht – ionica, Jiří Kučerovský – kytara,
Petr Hala – klavír, Soubor bicích nástrojů studentů HF JAMU, Stanislav Pliska, Jitka Cikrytová, Radek Tomášek,
dirigent Emil Skoták

přestávka

Trio pro klarinet, klavír a bicí nástroje (1987)

pět vět bez názvu

Emil Drápela – klarinet, Dana Drápelová – klavír
Martin Opršál – bicí nástroje

Smuténka - písně na verše J. Skácela (1970)

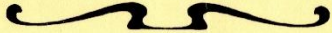
Poledne
Přípitek
Krajina s kyvadly
Smuténka

Helena Jankovská – alt, Jaroslava Majerová – klavír, mgf pás

II. smyčcový kvartet (1986)

pět vět bez názvu

Wallingerovo kvarteto
Pavel Wallinger, Jan Vašta, Miroslav Kovář, Jan Škrdlík

Skladbu **Psalmus niger** začal Miloslav Ištvan komponovat v září 1971 a dokončil ji v říjnu 1972. Premiéru uvedli 15. ledna 1974 Vlastimil Cupák, Pavel Košátka, Antonín Marek, Jan Novák, Antonín Paseka a František Vlk. Skladba psaná pro 18 nástrojů je rozčleněna do dvou vět přibližně stejné délky, ale rozdílného charakteru, daného výběrem nástrojů. V rozhlasové relaci skladatel k dílu uvedl: „Jak naznačuje název, nechal jsem se ovlivnit světem africké hudby. Afronegerská hudební kultura je mi blízká rytmickou rozmanitostí a barevností, hlubokým a bezprostředním vztahem k okolnímu světu a přírodě. Zdaleka není primitivní, jak se u nás ještě nedávno tvrdilo. Je pouze jiná. Ke skladbě samé jen stručně: forma je řešena na základě rytmu a barvy. Melodika je záměrně obrysová, takže tónové vztahy mohou být omezeny na minimum nebo podřízeny barvě.“

Sonáta pro housle a komorní soubor vznikala od srpna 1969 do října 1970. Skladatel dlouho promýšlel (a diskutoval) název Sonáta, který v jeho pojetí znamená skladbu pro větší sólistické obsazení. To je v tomto případě velmi zajímavé: výběrem flétny, basklarinetu, violy, violoncella a bicích Ištvan vytváří ansámbl specifické a nezastupitelné kvality, v němž housle mají postavení prvního mezi rovnými. Skladba byla doposud pouze nahrána v pražském rozhlasovém studiu, na koncertním pódiu dnes zazní poprvé.

Komorní oratorium Já, Jákob vzniklo v roce 1968 na základě předchozí scénické hudby ke stejnojmenné hře Vítězslava Gardavského, kterou v Mahenově divadle inscenoval režisér Alois Hajda (titulní roli vytvořil tehdy začínající Václav Postránecký). Jako textový základ oratoria použil Ištvan některé pasáže Gardavského, jež doplnil úryvky z bible. Já, Jákob je skladatelova nejsložitější partitura, spojující prvky soudobého hudebního projevu s pop-music, češtinu s hebrejštinou a nadto živý projev pódiový s magnetofonovým záznamem. Vzhledem k mimořádné provozovací náročnosti bylo dosud oratorium Já, Jákob provedeno pouze jednou, na premiéře 2. 4. 1970 ve Studiu Dukla v Brně.

V polovině 80. let navázalo s Miloslavem Ištvanem kontakt bulharské Trio pro soudobou hudbu, které jej požádalo o skladbu pro své obsazení klarinet, bicí nástroje a klavír. Ištvana zaujala poznámka, že part bicích nástrojů může být obtížnější, a rozhodl se bulharskému souboru vyhovět. Od května 1986 do července 1987 komponoval skladbu, kterou nazval **Trio pro klarinet, bicí nástroje a klavír**. Skladba má pět vět bez názvů a je hrána vcelku. Autor ji charakterizoval jako dílo, v němž se „vedle obvyklých modálních postupů, rytmických a polyrytmických pokusů uplatňuje zdiatonizovaná serialita“. Premiéra se uskutečnila 18. 5. 1988 zde, v aule JAMU, nikoliv však péčí bulharských umělců: participovali na ní Lubomír Bartoň, František Vlk a Hana Pelikánová.

V březnu 1969 přikročil Miloslav Ištvan ke kompozici skladby pro sólový hlas, klavír a magnetofonový pás. Je psána na texty Ištvanova přítele, básníka Jana Skácela z jeho sbírky Smuténka a nese stejný název. Tvoří ji pět písní, v nichž Ištvan řešil po svém vztah hudby a textu: „V první řadě je hudební sdělení, hudební obsah. Hudební prvky a struktury jsou komponovány nezávisle na textu, teprve ve druhé pracovní fázi se samostatné hudební prvky začnou spojovat s hudbou a vzájemně přizpůsobovat“ - tak popsal skladatel vznik svého díla jeho dnešní interpretce Heleně Jankovské. Důležitou strukturu vytváří ve skladbě magnetofonový pás, jehož „part“ je vytvořen ze zvuků klavírních strun. Zpěvačka má přesně předepsáno, kdy má přejít od klavíru k reproduktoru a zdůraznit tak ten či onen „zvukový prostor“.

Smyčcový kvartet vznikl od srpna 1985 do září 1986. Skladatel si v něm jednak ověřoval princip „zdiatonizované seriality“, který podrobně rozebral ve svém tehdy vznikajícím spise Jednohlas v soudobé hudbě, a jednak zkoušel i možnosti použití tehdy k nám pozvolna pronikající minimální hudby. Jakkoliv samotný princip minimální hudby byl pro něj nepřijatelný, užil ve smyčcovém kvartetu dílčí prvky - nejzřetelněji v statické barevné ploše nastupující poprvé ve třetí části a vracející se posléze ve funkci refrénu. Premiéru díla provedlo Kvarteto města Brna 29. 4. 1987.

Jindra Bártová